

VESZPRÉMI KUTATÓK ÉS MŰHELYEK XII.

80 éves Csiszár Miklós, a Veszprémi Szemle korábbi főszerkesztője

SZABÓNÉ VÖRÖS GYÖRGYI

Késő őszi délelőtt hangulatos dolgozó szobában ülünk le. Polcon, szekrényben, körben rengeteg könyv sorakozik. Ablakpárkányon már virítanak a kedvenc karácsonyi kaktuszok, asztalon még rózsá illatozik a kertből. Miklós lányai, unokái fényképről figyelik a szorgalmas nagyapa ténykedését, akit győzködök, hogy érdemes mesélnie. Utódainknak kellene a példaképek, a személyes életutak, a megélt tapasztalatok. Nehézkes kezdés után belendülünk...

Ha visszagondolsz a gyermekkorodra, a szüleidre, mi az, ami nagyon megmaradt benned, amit szívesen megosztanál az olvasókkal?

A második világháború közepén születtem, 1942-ben, bennszülött veszprémi vagyok, mint anyai felmenőim, akik zömmel iparosok voltak. A Cserháton volt a házuk, amit 1966-ban, a nagy városrendezés során letaroltak, hogy helyükre épülhessenek az új panelépületek. Édesapám a zalaegerszegi Csány László felsőkereskedelmiben érettségizett, édesanyám pedig itt a városban az angolkisasszonyoknál képeztetőzött, de

*Veszprémi Szemle bemutatón
az előadást figyelve*

tanítónőként csak rövid ideig dolgozott. Neki kellett átvenni a nagy család vezetését, mert nagyanyám 1945 újév napján elhunyt, így egyedül maradt nagyapám segítése is rá maradt. Édesapám nem sokat látott kisgyerekként, katonának hívták be, majd '45 márciusában a „davajgitáros testvérek” visszautasíthatatlan módon „hívták” meg egy majd három évig tartó „wellness programra” a Szovjetunióba. Csak 1947 őszén jött haza, majd 1948 augusztus végén született öcsém. Hazaérkezése emlékezetes. Lakásunkban nagy méretű volt a konyha. Akkora, hogy jól elfért benne a 12 személyesre nagyobbítható konyhaasztal. Nagyszüleimmel együtt ebédeltek a segítők, meg néhány tanonc is. 1947 szeptember legelőjén ott ültem az asztal végén, valamit rajzoltam vagy irkáltam szemben az előszoba ajtója is nyitva volt, betűzött rajta a kora délutáni nap. Egyszer csak az ajtó előtt megállt egy sovány bácsi, s kiderült róla, hogy ő az édesapám. Nem emlékeztem rá, hiszen alig múltam két éves mikor fogságba vitték. Nagy betegen érkezett haza, hosszú ideig tartott, mire Anyu segítségével felépült.

A háborúról nincsenek saját emlékeim. Régi, boltíves házban laktunk, még a válaszfalak vastagsága is legalább 60 cm volt. Édesanyám mesélte, hogy légítámadáskor, ha nem tudtuk a pincébe lefutni, akkor valamelyik ajtóközbe bújtunk el, így nem kaptunk a lakást is betérítő bombaszilánkokból, ami a szomszéd ház tetőzetét pusztította el.

A II. világháború után is nyomorult helyzet volt a városokban, a falvakban talán kevésbé, mert ott volt mit enni, de egy belvárosi házhoz inkább csak kicsi virágoskert tartozott. Kisgyerekként úgy jutottam tejhez, hogy Barcza nagyapám naponta-másnaponta ment ki Veltypusztára¹, onnét hozott nekem tehéntejet. Nagyapapa ismerte jól Veltyéket, hiszen elég sokat dolgozott nekik, mérlegeket, gépeket javított.

Mai napig élő emlék 1946 karácsonyáról. Apám fogságban, de karácsonyra Barcza nagyapám valahol szerzett egy korántsem teljes Märklin kisvasutat, amit aranykezével felújított. Gyönyörű volt, ahogy emlékszem rá. Egyébként ő csinálta az Iparosdalárda zászlójának csúcscsúszét 1925-ben, ahol évekig tag volt. (A zászlót a Laczkó Dezső Múzeum őrzi és évekkel ezelőtt megmutathattam unokáimnak.) Megjött az ünnepre Csiszár nagyapám is és karácsonyeste ketten a szőnyegen ülve játszottak a kisvasúttal, én meg oldalt ülve néztem őket. Végtelen öregnek tűnt mindegyik, pedig alig töltötték be a hatvanat.

Iskoláidat hol folytattad?

Diákéveimet a polgáriból általános iskolává változtatott Partizán úti I. számú fiú általános iskolában kezdtem. (Az út neve előtte Horthy István út, utána Bu-

¹ Mai Szabadság lakótelep

dapest utca, de akkoriban nemes egyszerűséggel a többség csak Palotai útnak becézte, mert hogy „leánykori neve” bizony az volt.) Az első osztályt viszont a Klebelsberg korszakban, 1929-ben épült Gráner udvari iskola kéttantermes épületében jártam ki, aminek érdekessége számomra az, hogy a piaristák elemi iskolájának létrehozását dokumentáló fehér márványtáblán ott szerepelt gondnokként dédnagybátyám neve, aki a Cserhát társaskör harmadik elnökeként 1925-től a betiltásig vezette az egyesületet.

Veszprémben az ötvenes évek közepén is már több középiskola működött, közülük kellett választani. A Lovassyban kezdtem 1957-ben, ahol aztán 1961-ben érettségiztem. Akkor is jó iskolának tartották a piaristák volt iskoláját. Soha nem felejtethető tanárim: Horváth Géza (a Hacsek), Nagy Kálmánné, dr. Kollega Tarsoly Sándor, rájuk mindig végtelen tisztelettel és szeretettel emlékezem.

A Veszprémi Vegyipari Egyetemre előfelvételiként egy esztendő segédmunkáskodás után kerültem. Jó iskola volt a Bakony Művek elődjében, a Fémfeldolgozó Vállalatnál eltöltött egy esztendő. Sok értékes emberrel ismerkedtem meg, sajnos a számuk egyre gyorsabban fogy. Mint veszprémi, nem voltam kollégista, a telefon pedig elérhetetlen vágy volt abban az időben egy átlagos család számára, így sok spontán eseményről (ma így mondanák: flash mob) maradtam le. A telefantalanságról jut eszembe, nagypapának volt telefonja, ha jól emlékszem 480 volt a száma (valahol van még céges levélpapírja, azon szerepel), ám a háború elvitte. Magát a telefont egy német katona vette magához, amikor '45 márciusában viharos gyorsasággal elmentek, a falon futó vezetékeket pedig egy szovjet kiskatona tépte le távozáskor, csomagolóeszközként történő felhasználásra. Viszont a dugalj magányosan – talán jobb időket remélve? – még a hatvanas évek elején is ott díszelgett az ebédlő falán.

1962–1967, öt esztendő az egyetemen. Ifjúságom szép évei, tele élménnyel, vizsgadrukkal és a kollokviumok utáni összejövetelekkel, legtöbbször a már régen bezárt Marosvölgyiben, ahol Ruha Rudi és zenekara játszott esténként. Sok évfolyamtárrsal a kapcsolat a mai napig megmaradt. Az arany oklevél átvétele után 2017-től félévente találkoztunk, míg a Covid közbe nem szólt, de most szeptemberben – igaz egyre kevesebben – az 55 éves találkozót már Veszprém-ben tartottuk.

Aktív életed nagy részét a Magyar Ásványolaj és Földgáz Kísérleti Intézetben, közismertebb nevén MÁFKI-ban töltötted, ha jól számolom, egészen pontosan 29 évet.

Friss diplomával az „új gazdasági mechanizmus”² bevezetésekor kutatómérnökként kezdtem meg a munkát. Egészségi gondok miatt néhány év múlva

² 1968-ban vezették be

váltanom kellett, a Kutatási Titkársághoz tartozó műszaki könyvtárban folytattam máfkis életemet. Mindig szerettem a szakirodalommal való foglalkozást, így nem éreztem törésnek a váltást. Előbb a könyvtár és dokumentáció, majd a reprográfiai labornak is a vezetője lettem. Utóbb a tud. osztályvezető-helyettesi poszt is megtalált. Ebben az időben már nyugaton rendszerszintűen működött a különböző szakmai-tudományos referáló folyóiratok digitális feldolgozása. Igaz, akkor még mágnesszalagon történt a szolgáltatás, amit a VVE könyvtárra üzemeltetett, később azonban már telefonvonalon online módon lehetett az előre megfogalmazott kérdésekre megkeresni az adott szakirodalmakat. A megyében az egyetemen kívül Balatonfüzfőn és Pétfürdőn használták a Lockheed Dialog üzemeltetésében elérhető Chemical Abstracts referáló folyóirat adatbázisát. Emlékeim szerint országos szinten a huszonharmadikként léptünk be a rendszerbe. Elsősorban a nagy műszaki egyetemi könyvtárak, a gyógyszeripar és a nagyobb vegyipari vállalatok használták ki a rendszer nyújtotta előnyöket. A CAS-hoz történő hozzáférés műszaki feltételeinek megteremtése elsősorban a Számítástechnikai osztály érdeme volt. Rendkívüli élményt jelentett a sokszor hetekig tartó irodalomkutatás töredékidő alatti elvégzése. Emellett többször rendeztük meg az Országos Műszaki Könyvtári Napok Veszprém megyei kiállítását, de megszerveztük a Gorkij Könyvesbolttal és a Szovjet Kultúra Házával közösen a frissen megjelent műszaki kiadványok bemutatását is. Ilyen volt az a világ, akkor legtöbbször csak orosz fordításban lehetett elérni a legújabb nyugati szakkönyveket, ráadásul olcsón.

Ezek az évtizedekben könyvtáros rendezvényeken többször előadtam, oktattam a Könyvtártudományi és Módszertani Központ szaktanfolyamain, valamint könyvtári szakfelügyelő voltam Veszprémben és a megyében is. A 80-as években az Ipari Minisztérium szakkönyvtári hálózatában a Veszprém és Zala megye hálózati alközpont vezetőjeként is dolgoztam. Tanítottam Esztergomban a vezetőképzőben, a vegyipari műszaki könyvtárakban dolgozó felsőfokú végzettségűeknek szervezett posztgraduális képzésen. Az évek során több könyvtárszakos főiskolai és egyetemi hallgató végezte nálam a szakkönyvtári gyakorlatát. Eközben megszerzett szakmai ismereteimhez csatoltam egy könyvtáros diplomát 1977-ben. Azonban változtak az idők és az intézet tönkrement, felszámolták, jogutód nélkül.

Hogyan élted meg, amikor megszüntették az intézetet? Hogy lehetett ezt túlélni?

Kegyetlen volt. Összevonták a felszámolás alatti NEVIKI-t és a MÁFKI-t. Keserves dolog volt átélni, mikor a kollégáimat sorra elküldték. 1993 körül kezdődött nálunk a leépítés, először Veszprémben, majd a budapesti részlegnél, ahol szintén volt könyvtáros és szakfordító. Először a reprográfiai labort számolták

fel, utána a fordítók, majd a könyvtárosok egy részétől váltak meg. Akit lehetett nyugdíjaztak, nekem akkor még hat évem volt hátra. Így a FA³ MÁFKI-NEVI-KI-ben dolgoztam, a két könyvtár állományának értékesítését végeztem. Szörnyű volt felszámolni mindazt a hatalmas szellemi bázist, amiért elődeim és jómagam annyit küzdöttem. Azért, hogy ne legyen minden olyan „fekete” jöjjön feloldásként egy apróság. Tanulságos élmény volt az értékek mikéntjét illetően: egyszer megjelent egy hófehér Mercedes, vezetője vastag, arany nyak- és karlánccal dekorálva, aki az íróasztala mögé szép könyveket kért. Az aranyozott betűs, piros műbőr kötésű Bolsaja Szovetszkaja Enciklopedija tetszett neki. Megkapta.

A feleségem, nagyon-nagyon sokat segített. Neki és a lányaimnak köszönhetem, hogy túléltem ezt a traumát. Mindenhol falakba ütköztem, nem találtam állást. Túlképzett és öreg voltam, alig több mint 50 évesen. Kati beszélgetett a múzeumi könyvtáros kollégájával, Kópháziné Évával, aki a MKE⁴ Veszprém Megyei Szervezetéből is ismert, aminek 1985–1990 között elnöke voltam. Éva férjét kinevezték igazgatónak a Közgazdasági Szakközépiskolába és az akkori könyvtáros pedig vissza akart menni teljes státuszba magyart tanítani. Így 1996. szeptember 1-től felvett iskolai könyvtárosnak. Felállva a padlóról, bizalmat és szabad kezet kaptam.

Iskolai értesítőket akartam szerkeszteni, ami egyezett az új igazgató, Kópházi Ferenc elképzelésével is. Így aztán 1996 és 2010 között tizennégy kötetet állítottam össze, az utolsó négy évet már nyugdíjasként. Nagy munkát jelentett, mert nyomtatásra készen, pauszon adtam át a megszerkesztett anyagot a nyomdának. Segítségem is voltak: fiatal munkatársam, aki végzős főiskolásként nálam írta szakdolgozatát. Jó bírálatot kapott, ami öröm volt nekem is. Misi, a nyugdíjas katonatiszt portás mindig elolvasta a Naplót és a Veszprémi 7Napot és szólt, ha talált valamit az iskoláról. Ezek a tanévek (1996–2010) jól dokumentáltak. Utóbb megjelent az iskolai értesítő kiadástörténetét feldolgozó tanulmányom is, sokat dolgoztam vele.⁵ Ahhoz, hogy az ember becsülettel egy mondatot le tudjon írni, ahhoz nagyon sok háttér munka kell. Aki nem csinált ilyet, annak hiába magyaráznom.

Jó volt a közigazós élet. Nyakas János egykori kitűnő történelem és magyar szakos tanár *„Sorsdöntő száz nap 1849-ben. A magyar szabadságharc bukásának okai”* című hadtörténeti munkája reprintjének és a hozzá tartozó két tanulmány kiadása (1998) után, 2006-ban elkészítettem az *„Emlékkönyv Benkóné dr. Kiss Aranka*

³ felszámolás alatt lévő

⁴ Magyar Könyvtárosok Egyesülete

⁵ Csiszár Miklós: A Veszprémi Közgazdasági Szakközépiskola tanévi értesítőinek kiadástörténete és szerepük az iskola életében In: *A Veszprémi Közgazdasági és Közigazgatási Szakközépiskola jubileumi évkönyve: 1895–2015.* – Vp.: VKKSZ, 2015. – p. 18–47. o.

tanárnő 90. születésnapjára” című kötetet, a jubiláns Benkőné tanárnőtől nagyon szép köszönő levél érkezett számomra.

Nem bántad meg, hogy elhagytad a vegyészmérnöki pályát?

Reálisan nézve, itthon nem lett volna állásom. Úgy jártam volna, mint többen: belehalok. Többségüknek az a munka amit csináltak, egyszerre csak lenullázódott. Két vegyipari kutatóintézet szűnt meg. És akkor még igaz volt a mondás, ha eldobsz egy követ Veszprémben, vegyészmérnököt találsz el vele.

*Feleségem, Eizler Katalin
2005 nyarán*

Feleségeddel, Katival szoros, jó kapcsolatban éltetek együtt. Derült égből villámcsapásként ért váratlan halála.

Így volt, életem jobbik felét veszítettem el percek alatt 2006. november 21-én. Hiába jött a mentő gyorsan, nem jutott el Fűredre. Hirtelen szívhalál. Borzasztó nehéz volt, most se könnyű, mindig nagyon hiányzik. Az ő fényképét nem kell kitennem, bennem él. Úgy volt, hogy 2007 januárjától igazi nyugdíjas leszek, de Kópházi igazgató marasztalt, segített vele, így folyamatosan csökkenő idővel, de maradtam. Sok jó kollégám volt, akik „gondozásba vettek” Kati halála után. Amikor újra elkezdtem színházba járni, befogadtak egy 8-10 fős színházba járó csapatba.

Két szenvedélyedről tudok: az egyik a színház, másik a zene.

Színházba kezdetektől, 1961/62-től jártam, akkor voltam segéd munkás. Egyetemistaként veszekedtünk a színház bérletekért, ám minden évben sikerült kicsit jobb helyre kerülni, akkor egész előadást bérelt az egyetem, ami fél nyolckor kezdődött, mert a laborok hétig tartottak. A kicsi egyetem képes volt egy teljes előadást megtölteni, ma ez talán nem jellemző. Örök emlék a Nagy Család ősbemutatója, az egyetemi bérlet előadása végén ott állt a színpadon a percekig tartó vastapsot fogadó szerző, Németh László.

Kis srác korom óta hegedültem. Apai nagyapám az Iparos Dalárdában énekelt, szerette a zenét nagyon. Neki köszönhetem, hogy hét éves koromtól jártam zenét tanulni. Hegedültem, mert zongoránk nem volt, csak hegedű vásárlására volt „tehetsége” a családnak.

1959-ben második gimnazista voltam, akkor tartották a második Helikont. A zeneiskola ifjúsági zenekarában is játszottam, ahol Kókai Rezső Kis verbunkosát is tanultuk és kiderült, hogy többen vagyunk ott lovassysok, így a Helikonra összeverbuváltam egy kisebb kamaraegyüttest. Káté tanár úrtól kértem el a kottákat és Keszthelyen, emlékeim szerint ezüst fokozatot nyertünk előadásunkkal. Jó érzés volt, ha egy alkalomra is, de sikerült egy örömmel muzsikáló társaságot összeszedni. Emellett mindegyikünk számára kellemesen teltek a napok. Meleg május volt, még a Balatonban is fürödtünk, este pedig a lányoknak szerenádot adtunk.

Három tanárember volt, aki a zenéhez közel vitt: elsőként Káté István, ő hegedűt tanított; 1956 őszén jött Zámbó István, szolfézs és zenetörténet tantárgyakat oktatott; Kollár Kálmánnál kamaramuzsikáltunk. Mindhárman idén lenének 90 esztendősek.

Elsős gimnazistaként már játszottam a Zámbó-féle városi szimfonikus zenekarban egészen harmadéves egyetemista koromig. Akkor félhivatásos lett az együttes és ezt gyakorlással nem bírtam, így 1965 őszén már a városi vegyeskarban énekeltem. 1970 tavaszáig maradtam, nőülésem után kiléptem a kórusból, azonban ott voltam az 50 éves jubileumon, ráadásul azon kevesekhez tartozom, akinek az akkor megjelent kottás (sárga) füzetet Erdélyi Ágnes és Zámbó István együtt dedikálta.

Vittem Káté Istvánnak a 2008-ban megjelent Gizella-napi kötetemből, aki nem sokkal később telefonon kérte, hogy látogassam meg. Meglepetésemre megajándékozott a feleségének írt klezmer autográfjával.⁶ Benne vannak a nyomda előtti végleges javításai és barátja, Balogh József zongoraművész kiegészítései a zongoraszólamban. Amikor megjelent az ujjgyakorlatos könyve, abból is küldött egy dedikált példányt.

Hogyan és mikor kerített hatalmába a helyismeret, honismeret, helytörténet?

Feleségem révén, bár mindig volt egy ilyen beállítottságom, mert élvezettel hallgattam a két nagyapámat, amikor a múltból beszéltek. Apám sosem mesélt a fogságról egy szót sem, de a fiatalságáról igen. Zalában egy kis faluban élték, tíz egynehány kilométerre Sümeghez. A nyári szünetben, negyedikes polgáristaként elgyalogolt Sümegre, hogy megnézzze a múzeumot, amit az igazgató Darnay Kálmán személyesen mutatott be neki. Apu 1932-ben érettségizett. Akkor még volt iskolai értesítő, amiben jó bizonyítvánnyal ő is szerepel. Anyám 1938-ban képesítőzött, ő is a jók közé tartozott. Ezek, valamint a Vetésiben dolgozó dr. Tóth Dezső motivált még, hogy iskolai értesítőt készítek. Tetszetek gazdag tartalmú

⁶ Szerző saját kezűleg írt eredeti kézirata

értésítői, igaz én egy kicsit másképp csináltam, de az alapvetés azonos volt. Megnéztem a kötelező megjelentetés korszakának előírásait és ezek alapján terveztem meg tartalmát. Izgalmas feladatnak tartottam, és több hálás visszajelzést is kaptam a végzett diákok részéről. Ez a kiadványféleség megkerülhetetlen hely- és neveléstörténeti, valamint kordokumentum, mert az intézmény története belőlük jól követhető. Erre törekedtem is, így elsőként szerepel benne a tanév teljes története adatolva, nevekkal, dátumokkal, eseményekkel, helyszínekkel és az ott történtekkel. Másodsorban tartalmazza a teljes sajtóbibliográfiát, vagyis hol jelent meg az iskola, harmadsorban pedig rögzíti a kollégák publikációs tevékenységét.

Jelentős állomás az életemben az 1999–2011 között megjelenő, a helyi sajtót a XIX. század utolsó évtizedeitől a II. világháborúig feldolgozó Gizella-napi kiadvány, a Múltidéző könyvsorozat⁷. Mikor és hogyan kapcsolódtál be a szerkesztésbe?

Feleségem ötleteként jött létre a sorozat, az első négy kötetet ő készítette. Már a kezdetektől élvezettel hallgattam és olvastam, milyen cikkeket válogatott ki és úgy sajnáltam, hogy pénzsűke miatt ez sem, az sem kerülhetett be a kötetekbe. Rengeteg anyag maradt felhasználatlanul. Lényegében, ha jól belegondolunk, ez a sorozat alapozta meg a legújabb kori várostörténeti kutatásokat megjelenítő köteteket. Utána jött a kaleidoszkóp veszprémi fényképeket gyűjtő mozgalom, majd a városrészeket bemutató könyvsorozat. Ezek előtt nem nagyon volt más, a város közössége számára könnyen hozzáférhető olyan anyag, amiből a város történetét korszakolva, közel teljes vertikumukban meg lehetett volna ismerni. Talán még a Veszprém városi füzetek sorozat hasonló, de azok csak egy-egy nagyon szűk területet dolgoztak fel, a múzeum kis példányszámú kiadványai pedig csak kevesekhez jutottak el.

Kilenc kötet készült a Múltidézőből,⁸ 2011-ben jelent meg az utolsó. 1948-nál hagytam abba a szerkesztést, mert addig a sajtóból még több nézőpontot is lehetett ütköztetni, volt választék. Amit nem írt meg az egyik lap, megírta a másik. Több újság jelent meg még 1945–48 között is, de utána valamennyi megszűnt, csak egy lap maradt, a mai megyei újság elődje.

⁷ <https://www.ekmk.hu/hu/kutatas/6705-konyvtari-kiadvanyok-digitalis-valtozata>

⁸ Múltidéző / szerk. Csiszár Miklósné. – Vp: EKMK, 1999.; Régi jó idők / szerk. Csiszár Miklósné. – Vp: EKMK, 2000.; Pillanatképek a 19. századi Veszprémből / szerk. Csiszár Miklósné. – Vp: EKMK, 2005.; Változó Veszprém a 20. század elején / szerk. Csiszár Miklósné. – Vp: EKMK, 2006.; Veszprém a világháború évtizedében / szerk. Csiszár Miklós. – Vp: EKMK, 2007.; A város élni akar: Veszprém 1919–29 / szerk. Csiszár Miklós. – Vp: EKMK, 2008.; Veszprém a világválság éveiben 1929–1935 / szerk. Csiszár Miklós. – Vp: EKMK, 2009.; Válság után – háború előtt: Veszprém az 1930-as évek végén / szerk. Csiszár Miklós. – Vp: EKMK, 2010.; Veszprém a második világháborúban / szerk. Csiszár Miklós. – Vp: EKMK, 2011.

2011-ben véget ért a *Múltidéző* sorozat. Utána mi történt? Hogyan lettél a *Veszprémi Szemle* főszerkesztője? Milyen koncepció mentén haladtál? Mi volt a célkitűzésed?

2010 késő őszen felhívott Tölgyesi József azzal, hogy időhiány miatt nem tudja tovább csinálni a *Veszprémi Szemlét* és nekem szívesen átadná a főszerkesztést. Kérte, vállaljam el. Decemberben mondtam igent. 2011-től vettem át a főszerkesztést teljes erőbedobással. Rengeteg új ismeretanyaggal találkoztam, a várostörténet olyan momentumait ismerhettem meg, amikről addig nem tudtam, vagy nem gondoltam rá. Kapcsolataim révén sok emberrel dolgozhattam együtt, többségükben olyanokkal, akikkel szívesen tettem mindezt. Kölcsönösen segítettek egymást.

Az volt a cél, hogy negyedévenkénti megjelenése rendszeres, kiszámítható legyen. Ne legyenek összevont számok és a várostörténet minden szegmenséből szerepeljen valami. Maradjon meg a könyvek bemutatása, mert az nagyon lényeges. Évenkénti évfordulónaptár közlését vezettem be és folytattam a „*Veszprémi kutatók és műhelyek*” sorozatot, amit Tölgyesi József kezdett el. Új emberek bevonását is fontosnak tartottam, ami nehezen ment, de mindig jött valaki. Bevezettem a kötetbemutatókon a minikonferencia szerű előadások tartását. Minden publikációról lehet és kell is mondani 2-3 percet, de azt igazából meg tudja nézni az olvasó a folyóiratban is. Az előadásban viszont egy-egy dolgozat bővebb kifejtésére kerülhetett sor, ami nem fért bele az írásos szövegbe. Örömmel végeztem nyugdíjasként a folyóirat szerkesztését, ahogy előtte az iskolai értesítők és a kiállítások készítését is. Természetesen közben rendszeresen publikáltam helytörténeti, neveléstörténeti témákról folyóiratokban, évkönyvekben és másutt, előadásokat tartottam kisebb közösségekben és nagyobb konferenciákon is.

A 40. *Veszprémi Szemle* bemutatója
2015. március 4-én. A későn jövőeknek már csak állóhely jutott.

*A Veszprémi Szemle 49. lapszámának bemutatója 2018. június 1-én.
Maradt még egy üres szék az első sorban.*

Miért döntöttél úgy, hogy elég volt és az 50. szám után nem szerkesztet tovább a Szemlét?

Az igazság az, hogy eredetileg 75 évesen akartam abbahagyni, de aztán rájöttem, hogy jön a 25 éves évforduló és az 50. szám. Úgy döntöttem, azt még meg-

*A Veszprémi Szemle jubileumi száma bemutatója előtt a Városháza
Kossuth termében 2016. november 16-án.*

csinálom. És szerencsére ott volt a feltörekvő nemzedék, akik tovább fejlesztve, szükség szerint korrigálva végzik a Veszprémi Szemle szerkesztését, megjelenítését. Elsősorban utódom, Földesi Ferenc főszerkesztő, aki nagy hozzáértéssel és szorgalommal tevékenykedik azon, hogy megfeleljen a város múltja iránt érdeklődő – legtöbbször teltházias folyóirat-bemutatókon jelenlévő – veszprémi polgárok igényeinek úgy, hogy közben a megjelenő dolgozatok színvonala is összhangban legyen a velük szemben támasztott szakmai elvárásokkal.

Folytattam viszont a Veszprémi Szemle könyvek sorozat szerkesztését. A sorozat megjelentetésének jól definiált a célja. Ezek a következők: közreadni a kutatók számára azokat a könyveket, amik nem vagy nehezen férhetők hozzá közgyűjteményekben;⁹ élő szerzők kevésbé feltárt területeket feldolgozó munkái;¹⁰ olyan prominens személyek élettörténeteinek közreadása, akik bármely korszakban, bármely területen jelen voltak a közösség életében.¹¹ A negyedik kötettől szerkeszttem a sorozatot és az idei 15. számú kötet lesz az utolsó, amit sorozatszerkesztőként jegyzek.

2016-ban alapítottál egy díjat. Hogyan jött az ötlete és milyen cél vezértél?

Feleségem a megyei könyvtár helyismereti részlegében dolgozott, annak vezetőjeként ment nyugdíjba. Így sokszor és sok időt töltöttem el ott, azt is látva, hogy a legalaposabban végzett munka sem látványos, főleg nem számszerűsíthető. Nyilván az elismerés sem volt látványos, csak az ott megforduló kutatók tudták milyen értékes lehet a segítség, ha a könyvtáros alaposan ismeri a rendelkezésére álló gyűjteményt. Amikor 2016 tavaszán kiderült számomra, hogy a könyvtár feleségemnek egy évtizeddel halála után, a 70. születésnapján emléktáblát akar állítani, akkor döntöttem, hogy a kutatókat segítő, esetleg maguk is publikáló aktív vagy már nyugdíjas Veszprém megyei kollégák munkájának elismerésére és feleségem emlékére évente egy személynek átadandó szerény díjat hozok létre. A díjazottak személyére a velük munkakapcsolatban lévő kollégáik, a helyismereti gyűjteményeket vagy egyáltalán a könyvtárat használó olvasók, kutatók tehetnek javaslatot, amit az Emlékdíj bizottság értékkel. 2016 óta heten kapták meg, az úgy gondolom szép és sorszámozott egyedi zománckép emlékdíjat.

⁹ Véghely Dezső: *Emléklapok rendezett-tanácsu Veszprém város közigazgatási életéből; Veszprém múltja és jelene*; Mihályfi József: *A veszprémi tuzság története*

¹⁰ Kovács Győző Gyula: *Veszprém időjárás és éghajlata*; Földesi Ferenc: *Erős hit – erős akarat: A Magyar Királyi Veszprém-jutasi Honvéd Altisztképző Intézet, 1924–1944.*; Földesi Ferenc: *Az alkotmány védőbástyái; A veszprémi hetes tüzerek/* összeáll. Földesi Ferenc; Sebő József: *Veszprém az irodalomban*

¹¹ Maróti Rezső: *Elfelejtett évtized: 1980–1990; A vidéki fiskális Rupert Rezső/* összeáll. Földesi Ferenc; Varga Béla: *Életem, emlékeim*

Dr. Csizsár Miklós-émlékdíj átadása a Covid vírusjárvány alatt 2021. december 8-án.

Ha visszatekintesz az elmúlt nyolc évtizedre, elégedett ember vagy?

Igen. Tulajdonképpen mindig fel tudtam állni, mindig volt segítség, mindig volt kiút. Egyetlen egy, ami végig kísér az az, hogy egyedül maradtam. Ez borzasztó, de végül megtaláltam a helyem. Örülök, hogy átváltottam információs szakemberré. Halász Béla, a megyei könyvtár igazgató-helyettese hívta fel a figyelmem arra az új ELTE-s képzésre, amire az utcáról ismeretlenül belépve jelentkeztem. Egy éppen ebédelni készülő öregúr fogadott, aki hamar túl akart lenni a felvételi beszélgetésen, nyilván éhes volt. A nagytekintélyű Szentmihályi János azonban néhány rövid kérdésre adott válasz után leültetett és majd egy órát beszélgettünk az online irodalomkutatás gyönyörűségeiről. Ő a Medlars rendszert ismerte, de amit már akkor használtam a CAS, az ugyanolyan elvek mentén szerveződött. Így adódott, hogy amikor benyújtottam a szakdolgozatomat, azt mondta rá, ez jó, dolgozz rajta, írd meg doktorinak. Akkor már magam kíváncsiságára végeztem kutatást a háttérben, ezt kiegészítettem és 1978-ban benyújtottam a téziseimet. Disszertációm 1981 őszén védtem meg és 1982 kora tavaszán avattak bölcsészdoktorrá summa cum laude minősítéssel.

Az elégedettséghez a barátok is odatartoznak. Lassan tizedik éve, hogy van egy közel azonos érdeklődési körrel, gondolatvilággal bíró kis közösségünk, aminek neve is van: Sziklay János Asztaltársaság. Havonta összejövünk, meg-

vizslatva a várostörténet régi dolgait és jelen aktualitásait, jól érezve magunkat egymás társaságában.

És ami talán a legfontosabb: a lányaim és vejeim, na meg a négy unoka. Örömet adóan elégedett vagyok velük, büszke vagyok elért eredményeikre, és arra, hogy gond esetén mindig számíthatnak egymásra és én is.

Straub Gyula professzor úrra, Piusra (Straub prof. második keresztnéve) is emlékező 46. lapszám bemutatóján 2017. szeptember 17-én.

Mik a terveid?

Tervek mindig vannak és mindig történik valami, aminek nem kellene. Félig kész volt a jeles veszprémi piarista tanár dr. Rédl Rezső botanikus munkásságáról szóló cikkem, már csak néhány látogatás várt rám a pesti piarista levéltárban, amikor jött a Covid. Aktualitását nem veszítette el az írás, de a 2020-as jubileumi dátum ugrott. A rendelkezésemre álló anyagok felhasználásával elkezdtem kutatni a veszprémi piarista gimnázium diákegyesülete történetét, a mostani öregdiák kör előtörténetét, aminek egy része már ugyancsak összeállt, de közbejött egy véletlenül elszenvedett baleset, ami a 2022-es év eddigi részét lenullázta. Természetesen még sok más feladat is vár, majd kiderül mire lesz időm és erőm.

Miklós huncut mosollyal nézett rám. Elrepült bizony három óra, amit élvezettel átbeszélgettünk. Ahogy cihelődtem, az járt a fejemben, hogy a város

Gizella-díja; a honismereti munkáért járó legnagyobb elismerés, a Bél Mátyás – Notitia Hungariae Emlékérem után megérdemelten kapta meg néhány hónappal ezelőtt a Veszprém Megye Könyvtárügyéért Életpályadíj kitüntetést több évtizedes kitartó, magas színvonalú könyvtárosi munkájáért.

A Veszprémi Szemle munkatársai és olvasói nevében Isten éltesse a 80 éves főszerkesztőt! Jó egészségben teljenek napjai, hogy megvalósíthassa dédelgetett terveit.

A Veszprémi Szemle megjelenését támogatták

Kiss Klára	Veszprém
Kuny Domokos Múzeum	Tata
Pétfürdői Közösségi Ház és Könyvtár	Pétfürdő
Solymosi Klára	Veszprém
Vörösmarty Mihály Könyvtár	Székesfehérvár

Honoráriumról lemondottak:

Dr. Csiszár Miklós
Illés Kornélia
Lázár Péterné Lechner Ágnes
Pákozdi Éva Szilvia
Rainer Pál